

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПРОБЛЕМНИМИ АКТИВАМИ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

ORGANIZATIONAL-THEORETICAL BASIS OF MANAGEMENT OF PROBLEMS ASSETS OF BANKING INSTITUTIONS

УДК 336.717.061

<https://doi.org/10.32843/infrastruct36-70>

Торяник Ж.І.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту
та соціально-гуманітарних дисциплін
Харківський
навчально-науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»
Федоренко В.В.
студент
Харківський
навчально-науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»

У статті наведено основні підходи до категоризації проблемних активів, а саме бухгалтерський підхід (*impaired/non-impaired*), пруденційний підхід (*defaulted asset/loan*), підхід статистичної звітності для уніфікації між юрисдикціями та отримання порівнюваних міжнародних даних; розглянуто зміни в підходах до визначення непрацюючих активів/кредитів; обґрунтовано місце проблемних активів в банківських установах країни; висвітлено основні етапи процесу управління проблемними активами: система раннього реагування, запровадження інструментів врегулювання заборгованості за непрацюючими активами, управління стягнутим майном; узагальнено методи управління проблемними активами: методи довгострокової та короткострокової реструктуризації, методи ліквідації (внутрішньобанківські та зовнішньобанківські); охарактеризовано фінансові, організаційні і технологічні заходи оперативного плану для реалізації стратегії управління проблемними активами банку.

Ключові слова: проблемні активи, непрацюючі активи, банк, методи управління проблемними активами, методи довгострокової та короткострокової реструктуризації, методи ліквідації, стратегія.

В статті приведені основні підходи к категоризації проблемних активів,

а именно: бухгалтерський підхід (*impaired/non-impaired*), пруденційний підхід (*defaulted asset/loan*), підхід статистичної звітності для уніфікації між юрисдикціями і отримання порівнюваних міжнародних даних; рассмотрены изменения в подходах к определению неработающих активов/кредитов; обосновано место проблемных активов в банковских учреждениях страны; освещены основные этапы процесса управления проблемными активами: система раннего реагирования, введение инструментов урегулирования задолженности за неработающими активами, управление взysканным имуществом; обобщены методы управления проблемными активами: методы долгосрочной и краткосрочной реструктуризации, методы ликвидации (внутрибанковские и внешнебанковские); охарактеризованы финансовые, организационные и технологические мероприятия оперативного плана для реализации стратегии управления проблемными активами банка.

Ключевые слова: проблемные активы, неработающие активы, банк, методы управления проблемными активами, методы долгосрочной и краткосрочной реструктуризации, методы ликвидации, стратегия.

Economic instability, as a result of the financial and economic crisis, has led to an increase in bad debts of banks, deterioration in asset quality that negatively affects banks' regulatory capital, hinders the resumption of business loans that is a significant impediment to stimulating economic growth and improvement of investment attractiveness of the country. Therefore, effective management of problem assets and resumption of crediting of the domestic economy is of particular relevance and importance in the current economic context. The article evaluates the level of bad debt of banks and the dynamics of monetization indicators of Ukrainian economy comparing monetization level of Top-5 developed and developing countries. The authors provide basic approaches to the categorization of problem assets, in particular, impaired/non-impaired, defaulted asset/loan, approach to statistical reporting for the unification between the jurisdictions and acquisition of compared international data; consider the changes in the approaches to the identification of non-earning assets/non-performing loans; cover the main stages of the process of managing problem assets: early warning system, the introduction of tools for the settlement of non-performing assets, asset management; generalize methods of managing problem assets: methods of long-term and short-term restructuring, methods of liquidation (internal and external); characterize financial, organizational and technological measures for an operative plan for the implementation of a strategy of management of problem bank assets. The basic methods for managing problem assets used by domestic banks, including restructuring, out of court or judicial settlement, depend on the potential solvency of the debtor and his willingness to cooperate with the bank. The rehabilitation and restructuring of the loan are always considered as the most comfortable option that gives both the bank and its client a chance to renew normal relations. If the restructuring does not (or it is expected it doesn't) lead to the desired result, the bank turns to the elimination of the problem loan, which is the last opportunity to reimburse the loan, improve its balance sheet structure and increase its liquidity.

Key words: *problem assets, non-working assets, bank, methods of managing problem assets, methods of long-term and short-term restructuring, methods of liquidation, strategy.*

Постановка проблеми. Економічна нестабільність призвела до зростання обсягів проблемної заборгованості банків, погіршення якості їх активів, а це негативним чином впливає на регулятивний капітал банків, стримує відновлення кредитування економіки, що є суттєвою перешкодою стимулювання економічного зростання та підвищення інвестиційної привабливості країни.

Тому особливості актуальності та важливого значення у сучасних умовах господарювання набуває ефективне управління проблемними активами та відновлення кредитування економіки країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Вагомий внесок у розвиток методології управління проблемними активами банків здійснено такими провідними науковцями, як О. Барановський [3], Т. Болгар [4], С. Брус [5], В. Міщенко [6] та ін.

Постановка завдання. Метою даної роботи є поглиблення організаційно-теоретичних основ управління проблемними активами банківських установ в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Українські банки лідирують за часткою непрацюючих кредитів (NPLs) у світі: станом на 01.04.2019 р. вона становила 51,7% кредитного портфеля

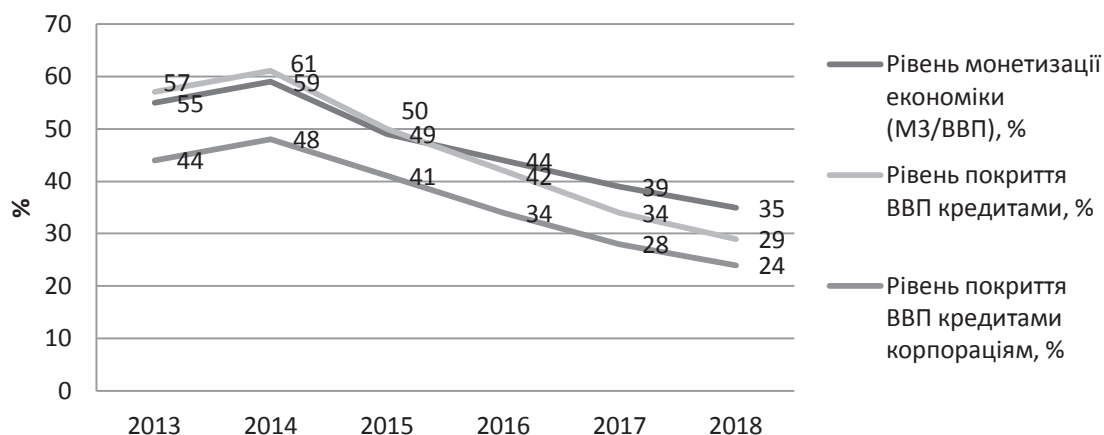

Рис. 1. Динаміка рівня монетизації економіки та відношення кредитів до ВВП у 2013–2018 рр.

Джерело: сформовано на основі [2]

платоспроможних банків, або 599 млрд. грн., 85% NPLs – це корпоративні борги [1]. Закономірним наслідком стало різке зниження рівня «фінансового наповнення» економіки (рис. 1).

Так, рівень монетизації (відношення грошової маси до ВВП) скоротився з 59% у 2014 р. до 35% у 2018 р., рівень покриття ВВП кредитами – відповідно з 61% до 29%, кредитами у корпоративний сектор – з 48% до 24%. Для порівняння рівень монетизації розвинених країн представлено в таблиці 1.

Серед представленої п'ятірки розвинених країн найбільше значення коефіцієнта монетизації економіки спостерігається в Японії, США зайняли 4-е місце.

У п'ятірці країн, що розвиваються абсолютним лідером є Китай, коефіцієнт монетизації економіки якого в 2018 році склав 198%, перевищивши показ-

ники наведених вище розвинених країн (табл. 2). Такий рівень монетизації забезпечується високим рівнем ліквідності фінансових активів економіки.

Отже, якщо врахувати ще й той факт, що понад половину кредитного портфеля банків становлять непрацюючі кредити, ситуацію з кредитуванням банківською системою економіки країни можна трактувати як критично незадовільну.

Накопичені проблемні активи негативним чином впливають на регулятивний капітал банків, стримують відновлення кредитування економіки та є суттєвою перешкодою стимулювання економічного зростання та підвищення інвестиційної привабливості країни.

Проаналізуємо існуючі науково-методичні підходи до розуміння понять «проблемні активи» та «непрацюючі активи».

Таблиця 1

Рівень монетизації Топ-5 розвинутих країн у 2013-2018 рр., %

Період	США	Великобританія	Німеччина	Франція	Японія
2013	66,3	48,86	80,99	77,85	171,46
2014	67,3	41,84	82,02	79,63	174,46
2015	68,52	48,36	85,69	81,33	173,04
2016	71,37	63,83	87,96	84,68	177,77
2017	71,88	69,4	88,51	89,6	181,29
2018	70,77	64,31	89,06	91,96	184,87

Джерело: сформовано на основі [2]

Таблиця 2

Рівень монетизації Топ-5 країн, що розвиваються, %

Період	Бразилія	Індія	Китай	ЮАР	Росія
2013	34,27	17,66	190,37	53,41	39,48
2014	33,52	17,3	189,01	54,87	38,13
2015	33,17	18,04	194,18	49,37	39,41
2016	41,84	13,51	199,3	64,54	42,36
2017	37,97	17,98	212,16	65,42	43,55
2018	39,35	18	198,04	57,46	43,22

Джерело: сформовано на основі [2]

Так, у міжнародній практиці є три основні підходи для категоризації проблемних активів:

1) Бухгалтерський підхід (impaired/non-impaired):

– актив є знеціненим, коли є об'єктивні свідчення появи втрат (зокрема, значні фінансові труднощі боржника, порушення умов контракту, можливість банкрутства, надання позичальнику поступок, які в нормальних умовах були би неможливими, ін.);
– знецінення визначається із урахуванням наявності застави.

2) Пруденційний підхід (defaulted asset/loan) – використовується в т.ч. під час розрахунку розміру регулятивного капіталу, кредитного ризику, ін. Дефолт визнається за боржником у разі: – прострочення > 90 днів; – низька ймовірність виконання зобов'язань у повному обсязі без реалізації забезпечення.

3) Підхід статистичної звітності для уніфікації між юрисдикціями та отримання порівнюваних міжнародних даних. Непрацюючою (NPE/NPL) визнається: – вся знецінена заборгованість (impaired); – заборгованість, за якою настав дефолт (defaulted); – вся інша заборгованість, яка не знецінена або за якою не настав дефолт, але: – є матеріальною з простроченням > 90 днів; – є ознаки низької ймовірності виконання зобов'язань у повному обсязі без реалізації забезпечення незалежно від кількості днів прострочення [7].

Національний банк України 18.07.2019 р. ухвалив Положення про організацію процесу управління проблемними активами в банках України [8] з метою спрямування роботи банків на зниження рівня непрацюючих кредитів, висока частка яких визначена одним з системних ризиків для фінансової стабільності країни.

Відповідно до цього положення проблемні активи – сукупний обсяг потенційно проблемних активів, непрацюючих активів, стягнутого майна [8]. Потенційно проблемні активи – активи, що мають ознаки потенційної проблемності, якщо банк на підставі судження довів, що немає

потреби вживати заходів врегулювання заборгованості боржника/контрагента підрозділом роботи з непрацюючими активами/відповідальною особою за роботу з непрацюючими активами. Стягнуте майно – майно, що перейшло у власність банку на підставі реалізації прав заставодержателя відповідно до умов договору застави/іпотеки або в інший спосіб відповідно до законодавства України в рахунок погашення заборгованості боржника/контрагента, крім майна, яке використовується банком для власних потреб та забезпечення технологічного здійснення банківських функцій.

Відповідно до Постанови № 351 – непрацюючий актив/кредит – актив, за яким прострочення погашення боргу перевищує 90 днів (30 днів для банків-боржників), або за яким контрагент неспроможний забезпечити виконання зобов'язань без стягнення забезпечення. Запроваджене поняття «непрацюючі активи/кредити», є максимально близьким до загальноприйнятого у світовій практиці поняття «non-performing exposures/loans» (NPE/NPL) [9]. Розглянемо зміни в підходах до визначення непрацюючих активів/кредитів (табл. 3). Новий підхід НБУ передбачає ідентичність понять «дефолтний» та «непрацюючий» актив.

Складові процесу управління проблемними активами представлені на рис. 2.

Першим кроком процесу управління проблемними активами є запровадження системи раннього реагування, яка включає: ідентифікацію боржників/контрагентів з ознаками потенційної проблемності та боржників/контрагентів, які не мають наміру співпрацювати з банком щодо повернення заборгованості; віднесення боржника/контрагента до відповідного сегмента, визначення та запровадження відповідних заходів з метою недопущення зростання обсягів простроченої заборгованості боржника/контрагента перед банком, уключаючи застосування до боржника/контрагента інструментів врегулювання заборгованості; моніторинг

Таблиця 3

Зміна підходів до визначення непрацюючих активів/кредитів

Критерій	Попередній діяв з 01.01.2012 по 01.02.2017	Новий діє з 01.02.2017
Термінологія	Негативно класифіковані активи/кредити	Непрацюючі активи/кредити (аналог NPE/NPL)
Міжнародна співставність	Основа – національна класифікація активів/кредитів банків (часткова співставність із міжнародними стандартами).	Максимальна гармонізація із міжнародними стандартами (в т.ч. з індикаторами фінансової стійкості МВФ).
Позначення	Активи, що потрапляли в 4 та 5 категорії якості (дві останні із п'яти категорій)	Активи, класифіковані банком за найнижчим класом (10, 5 та 2, залежно від виду активу)
Принципи визначення	До негативно класифікованих потрапляли: – усі активи/кредити, за якими прострочка перевищувала 90 днів; – окремі активи/кредити із прострочкою від 30 днів та низьким фінансовим класом контрагента	До непрацюючих потрапляють активи/кредити у разі виконання принаймні однієї із двох подій: – контрагент банку допустив прострочку більше ніж на 90 днів (30 днів для банків-боржників); – контрагент не спроможний забезпечити виконання своїх зобов'язань в установленний строк без процедури стягнення застави

Джерело: сформовано на основі [7]

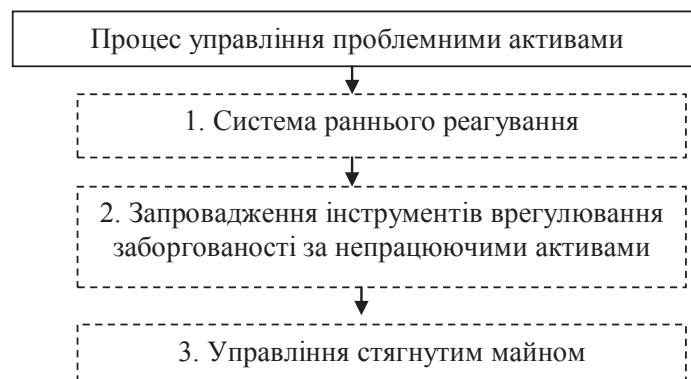

Рис. 2. Складові процесу управління проблемними активами

Джерело: сформовано на основі [8]

виконання та аналіз ефективності запроваджених банком заходів.

Далі банк розробляє комплексну систему індикаторів раннього попередження (далі – ІРП), спрямовану на завчасне виявлення у фінансовому стані, діяльності/поведінці боржників/контрагентів ознак потенційної проблемності та дій, що свідчать/можуть свідчити про наміри уникнути виконання зобов'язань перед банком. Визначає кількісні та якісні ІРП в розрізі боржників/контрагентів – юридичних та фізичних осіб, які характеризують:

1) фінансову та операційну діяльність боржника/контрагента – юридичної особи, фінансовий стан боржника/контрагента – фізичної особи, уключаючи інформацію щодо обставин, які найближчим часом можуть призвести до виникнення у боржника/контрагента труднощів з обслуговуванням заборгованості;

2) забезпечення/заставу за кредитними операціями;

3) поведінкові характеристики боржника/контрагента, уключаючи наявну негативну інформацію про боржника/контрагента, отриману із зовнішніх джерел з урахуванням даних щодо кредитної історії боржника/контрагента;

4) зміни в економічному середовищі, уключаючи зміни в окремих секторах економіки, сегментах ринку, в яких боржники/контрагенти банку здійснюють діяльність, та/або зміни в яких можуть мати суттєвий вплив на діяльність боржників/контрагентів.

Другий етап передбачає визначення заходів врегулювання заборгованості. Банк приймає обґрунтоване рішення щодо вибору та застосування прийнятних інструментів врегулювання заборгованості шляхом проведення реструктуризації або вжиття заходів, спрямованих на припинення відносин із боржником/контрагентом, із застосуванням інструментів позасудового або судового повернення заборгованості.

Методи управління непрацюючими активами банку наведено на рис. 3.

Недоліками методів реструктуризації є: ймовірність того, що навіть після реструктуризації кредит

не перестане бути проблемним; втрата ліквідності; відволікання значної частини фінансових ресурсів від основної діяльності у вигляді резерву по кредитним операціям банку.

Позитивною стороною методів реструктуризації для позичальника є те, що на нього не позиваються до суду, він не втрачає заставне майно. Тому оптимальним варіантом для позичальника, який потрапив у скрутне фінансове становище, є не чекати прострочення платежу по кредиту, а заздалегідь, прогнозуючи можливі затримки платежів, звернутися до працівників банку з проханням про реструктуризацію кредиту, оформивши письмову заяву, у котрій вказати причини, через які позичальник не може своєчасно та в повному обсязі погашати заборгованість по кредиту.

Для вибору прийнятних інструментів врегулювання заборгованості боржника/контрагента банк послідовно здійснює такі заходи з оцінки боржника/контрагента:

1) збір та перевірку документації та іншої суттєвої інформації щодо боржника/контрагента, аналіз правової позиції банку;

2) аналіз поточного стану зобов'язань боржника/контрагента, уключаючи аналіз зобов'язань інших учасників групи юридичних осіб під спільним контролем та/або групи пов'язаних контрагентів, до якої належить боржник/контрагент;

3) аналіз фінансового стану боржника/контрагента, уключаючи попередню оцінку фінансової життєздатності боржника/контрагента;

4) аналіз перспективної фінансової та операційної життєздатності боржника/контрагента (для юридичної особи), уключаючи прогноз впливу на боржника/контрагента основних операційних та фінансових показників діяльності інших учасників групи юридичних осіб під спільним контролем та/або групи пов'язаних контрагентів, до якої належить боржник/контрагент;

5) порівняльний аналіз доцільних інструментів врегулювання заборгованості боржника/контрагента.

Далі банк здійснює позачергову переоцінку вар-

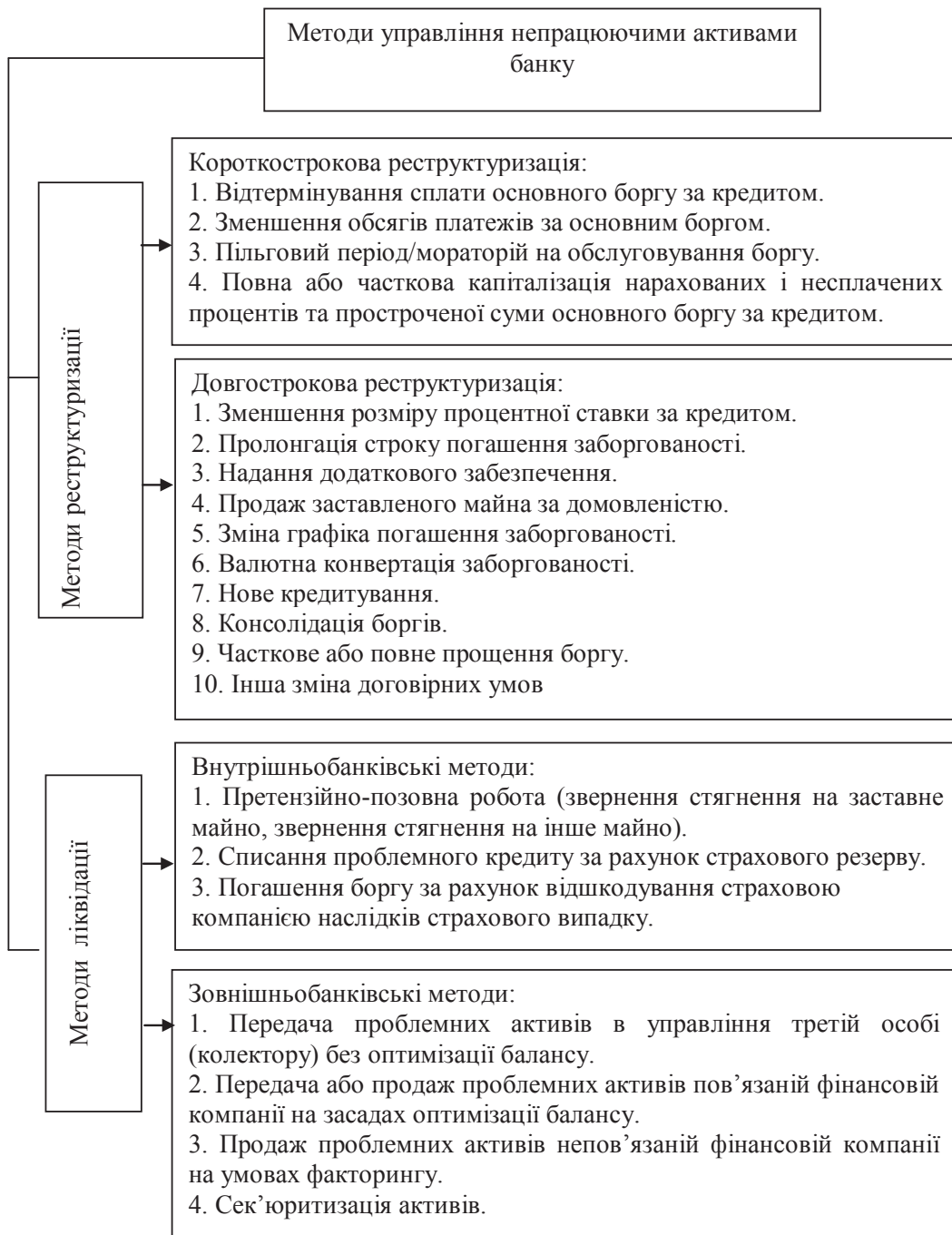

Рис. 3. Методи управління непрацюючими активами банку

Джерело: сформовано на основі [4; 5]

тості забезпечення, якщо така оцінка здійснена раніше ніж за шість місяців до дати приймання підрозділом управління непрацюючими активами (НПА) документів кредитної справи боржника та іншої документації щодо застави. Банк використовує консервативні припущення щодо ринкової вартості майна, дисконту до ринкової ціни, юридичних витрат та витрат на продаж, періоду реалізації майна під час порівняльного аналізу можливих інструментів врегулювання заборгованості боржника.

Третім етапом управління проблемними активами банку є управління стягнутим майном шляхом [5]:

1) визначення відповідального підрозділу та покладання на такий підрозділ функцій щодо управління стягнутим майном;

2) розроблення та впровадження порядку утримання, експлуатації, охорони та страхування майна від втрати/пошкодження до часу його продажу;

3) розроблення та затвердження плану продажу майна;

4) упровадження заходів, спрямованих на реалізацію плану продажу майна, уключаючи рекламні кампанії;

5) постійного моніторингу за виконанням плану продажу майна;

6) аналізу причин відхилень від плану, перегляду заходів, строків виконання заходів, передбачених планом, унесення змін до плану продажу майна;

7) надання уповноваженим колегіальним органам банку звітності щодо виконання плану продажу майна не рідше одного разу на квартал;

8) визначення порядку ухвалення рішень щодо продажу майна.

Банк під час розроблення плану продажу стягнутого майна включає до нього заходи, що забезпечать найбільшу чисту теперішню вартість від продажу такого майна.

З метою скорочення рівня і обсягу непрацюючих активів та стягнутого майна НБУ вимагатиме від банків розробку стратегії та оперативного плану щодо управління проблемними активами до восени 2020 року.

В стратегії управління проблемними активами банкам потрібно запропонувати:

– шляхи забезпечення досягнення цільових показників у короткостроковому (до одного року) та середньостроковому (від одного до трьох років) прогнозного періоді з урахуванням оцінки операційного середовища, що впливає на спроможність банку досягати скорочення рівня та обсягу непрацюючих активів та стягнутого майна;

– підходи, що забезпечують функціонування системи раннього реагування, яка спрямована на завчасне виявлення потенційно проблемних активів, упровадження своєчасних та дієвих коригуючих заходів для недопущення зростання в банку рівня та обсягу непрацюючих активів.

Також банки повинні розробити оперативний план, у якому визначатимуть фінансові, організаційні і технологічні заходи, які вони планують впровадити для реалізації стратегії управління проблемними активами, а саме (рис. 4):

Банк визначає та впроваджує систему ключових показників ефективності управління проблемними активами (далі – КПЕ), до якої належать:

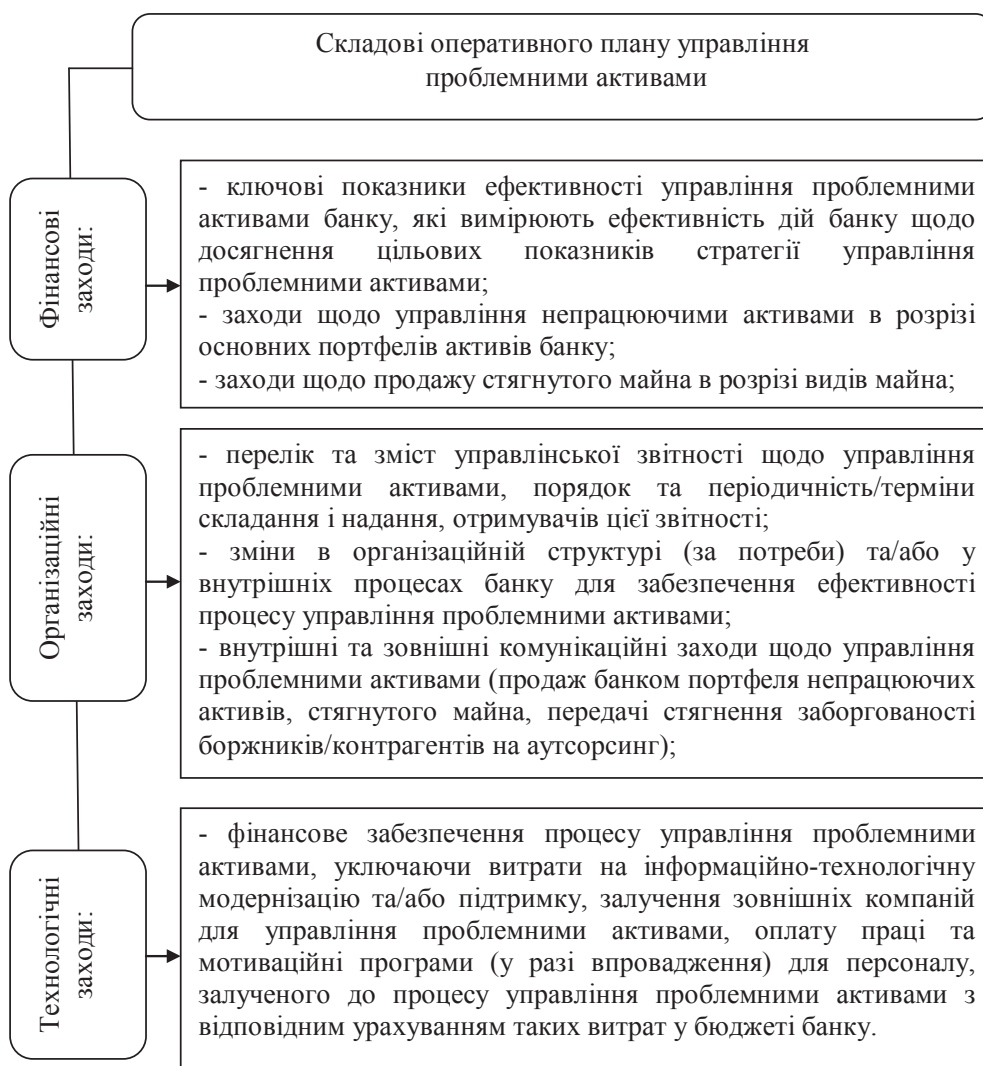

Рис. 4. Складові оперативного плану управління проблемними активами

Джерело: сформовано на основі [5]

1) КПЕ банку, передбачені в оперативному плані, у розрізі етапів життєвого циклу проблемного активу та з розподілом за основними портфелями непрацюючих активів/видами стягнутого майна. Банк каскадує загальні КПЕ банку до рівня підрозділів та працівників, задіяних у процесі управління проблемними активами; 2) показники підрозділів банку, задіяних у процесі управління проблемними активами, уключаючи підрозділ НПА; 3) індивідуальні показники для працівників підрозділів банку, задіяних у процесі управління проблемними активами. Банк, у якого рівень проблемних активів незначний, має право впроваджувати спрощену систему КПЕ, яка забезпечує оцінку ефективності процесу управління проблемними активами на рівні банку в цілому та підрозділів, задіяних у процесі управління проблемними активами.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, запровадження системи раннього реагування має забезпечити виявлення на ранньому етапі потенційно проблемних активів та управління ними. Основним інструментарієм цієї системи мають стати визначені банком індикатори раннього попередження, спрямовані на завчасне виявлення ознак потенційної проблемності боржників, а також комплекс потенційно прийнятних заходів для попередження перетворення таких активів у непрацюючі. Окрему увагу банкам слід приділяти процесу управління стягнутим майном, зокрема, наявності плану продажу такого майна, внутрішньобанківських процедур щодо його утримання, експлуатації, охорони та страхування від втрати/пошкодження. Основні методи управління проблемними активами, що застосовуються вітчизняними банками, уключаючи реструктуризацію, позасудове або судове врегулювання, залежатимуть від потенційної платоспроможності боржника, а також його готовності співпрацювати з банком. Найприйнятнішим варіантом завжди вважається реабілітація і реструктуризація кредиту, що дає і банку, і його клієнтові шанс на поновлення нормальних відносин. Якщо реструктуризація не призвела (або очікується, що не призведе) до бажаного результату, банк вдається до ліквідації проблемного кредиту, що є останньою можливістю повернути наданий кредит, покращити структуру балансу та підвищити ліквідність. Банк упроваджує заходи, спрямовані на реалізацію стратегії управління проблемними активами та виконання оперативного плану, забезпечує порядок контролю та звітування щодо реалізації стратегії управління проблемними активами і виконання оперативного плану.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Звіт про фінансову стабільність НБУ URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=96887766> (дата звернення: 15.10.2019).

2. Коэффициент монетизации экономики, динамика в России и странах : Прогностика. URL: <https://prognostica.info/news/show/38> (дата звернення: 15.10.2019).

3. Барановський О. Проблемні банки: виявлення і лікування. *Вісник Національного банку України*. 2009. № 11. С. 18–31.

4. Болгар Т.М. Управління проблемними кредитами вітчизняних банків у сучасних умовах господарювання. *БІЗНЕСІНФОРМ*. 2014. № 1. С. 248–255.

5. Брус С.І. Зменшення обсягів проблемних кредитів в Україні в умовах обмеженого інструментарію. *Фінанси України*. 2017. № 7. С. 76–90.

6. Міщенко В. Удосконалення управління проблемними активами банків. *Фінанси України*. 2009. № 10. С. 43–54.

7. Нові підходи НБУ до визначення непрацюючих активів/кредитів URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=48421073> (дата звернення: 15.10.2019).

8. Про затвердження положення про організацію процесу управління проблемними активами в банках України : Постанова НБУ від 18.07.2019 р. № 97 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0097500-19> (дата звернення: 15.10.2019).

9. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями Постанова Правління НБУ від 30.06.2016 № 351 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#n33> (дата звернення: 15.10.2019).

REFERENCES:

1. National Bank of Ukraine (2019) Zvit pro finansovu stabilijnistj [Financial Stability Report] Available at: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=96887766> (accessed 15 October 2019).

2. Prognosis (2019) Koeffitsient monetizatsii ekonomiki, dinamika v Rossii i stranakh [Monetization coefficient of the economy, dynamics in Russia and countries] Available at: <https://prognostica.info/news/show/38> (accessed 15 October 2019).

3. Baranovskijj O. (2009) Problemni banky: vyjavlennja i likuvannja [Problem Banks: Viyavlennja i Likuvannja]. *Visnyk natsional'noho banku Ukrayiny – Bulletin of the National Bank of Ukraine* no. 11, pp. 18–31.

4. Bolghar T.M. (2014) Upravlinnja problemnymy kredytamy vitchyznjanykh bankiv u suchasnykh umovakh ghospodarjuvannja [Managing problem loans of bank loans in current minds of state grants]. *BIZNESINFORM – Business Information*, no. 1, pp. 248–255.

5. Brus S.I., Bubyk Je.O. (2017) Zmenschennja obsjaghiv problemnykh kredytiv v Ukrayini v umovakh obmezhenogho instrumentariju [Change of oversight of problem loans in Ukraine in the minds of an impaired instrument]. *Finansi Ukraini – Finance of Ukraine*, no. 7, pp. 76–90.

6. Mishhenko V., Ghradilj A. (2009) Udoskonalennja upravlinnja problemnymy aktyvamy bankiv [Udoskonalennja management of problem assets of banks]. *Finansi Ukraini – Finance of Ukraine*, no. 10, pp. 43–54.

7. National Bank of Ukraine (2019) Novi pidkhody NBU do vyznachennja nepracjujuchykh aktyviv/kredytiv [New approaches of the NBU to the determination of non-performing assets/loans] Available at: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=48421073> (accessed 15 October 2019).

8. Pro zatverdzhennya polozhennya pro orhanyzatsiyu protsesu upravlinnya problemnymiy aktivamy v bankakh Ukrayiny : Postanova NBU [On approval of the regulation on the organization of the process of management of problem assets in banks of Ukraine: Resolution of the NBU] (2019). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0097500-19> (accessed 15 October 2019).

9. Pro zatverdzhennya Polozhennya pro vyznachennya bankamy Ukrayiny rozmiru kredytnoho ryzyku za aktivnymiy bankivs'kymy operatsiyamy Postanova Pravlinnya NBU [On Approval of the Regulation on Determining the Credit Risk Size by Active Banks of Banks in Ukraine Resolution of the NBU Board] (2016). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#n33> (accessed 15 October 2019).

Torinyk Zhanna

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Management and Social
and Humanitarian Disciplines
Kharkiv Educational and Scientific Institute
SHEI «Banking University»

Fedorenko Victoriya

Student
Kharkiv Educational and Scientific Institute
SHEI «Banking University»

ORGANIZATIONAL-THEORETICAL BASIS OF MANAGEMENT OF PROBLEM ASSETS OF BANKING INSTITUTIONS

Purpose and relevance of the topic. Economic instability, as a result of the financial and economic crisis, has led to an increase in bad debts of banks, deterioration in asset quality that negatively affects banks' regulatory capital, hinders the resumption of business loans that is a significant impediment to stimulating economic growth and improvement of investment attractiveness of the country. Therefore, effective management of problem assets and resumption of crediting of the domestic economy is of particular relevance and importance in the current economic context. The research goal is to enhance the organizational and theoretical bases of management of problem assets of banking institutions in the modern context.

Research methods. The paper uses the following methods: method of logical generalization and scientific abstraction – to clarify the concepts of “non-performing assets”, statistical and graphical – to analyze the state of bad debt of banks and trends in the dynamics of indicators of monetization level and to present the findings.

Characteristics of the findings. The article evaluates the level of bad debt of banks and the dynamics of monetization indicators of Ukrainian economy comparing monetization level of Top–5 developed and developing countries. More than half of advances portfolio of the banks consists of non-performing loans, and monetization level of the domestic economy is below 50%, that is the situation with crediting national economy by the banking system can be interpreted as critically unsatisfactory. The accumulated problem assets negatively affect regulatory capital of the banks, prevent the renewal of the economy's crediting and significantly impede the stimulating of economic growth and improvement of investment attractiveness of the country. The authors provide basic approaches to the categorization of problem assets, in particular, impaired/non-impaired, defaulted asset/loan, approach to statistical reporting for the unification between the jurisdictions and acquisition of compared international data; consider the changes in the approaches to the identification of non-earning assets/non-performing loans; cover the main stages of the process of managing problem assets: early warning system, introduction of tools for the settlement of non-performing assets, asset management; generalize methods of managing problem assets: methods of long-term and short-term restructuring, methods of liquidation (internal and external); characterize financial, organizational and technological measures for operative plan for the implementation of strategy of management of problem bank assets.

Practical effect of the paper. The basic methods for managing problem assets used by domestic banks, including restructuring, out of court or judicial settlement, depend on the potential solvency of the debtor and his willingness to cooperate with the bank. The rehabilitation and restructuring of the loan is always considered as the most comfortable option that gives both the bank and its client a chance to renew normal relations. If the restructuring does not (or it is expected it doesn't) lead to the desired result, the bank turns to the elimination of the problem loan, which is the last opportunity to reimburse the loan, improve its balance sheet structure and increase its liquidity. In the strategy for management of problem assets, the banks propose the ways of ensuring the achievement of target indicators in the short-term (up to one year) and medium-term (from one to three years) assumed period, taking into account the evaluation of operating environment, which affects the bank's capacity to reduce the level and volume of non-performing assets and recovered property; justify approaches that ensure the functioning of the early warning system, which aims at the early identification of potentially problematic assets, the introduction of timely and effective correcting measures to prevent growth in the level and volume of bank's non-performing assets. In operational terms, banks identify the financial, organizational and technological measures they plan to introduce to implement the strategy for management of problem assets. Challenges and problematic issues set the prospect for further research concerning the management of problem assets of banks.